

Portfolio handleiding

Beoordelingsformulier
werkpleklers

Stagekaart

Portfolio handleiding werkpleklers 2, 3 en 4

Augustus 2022

Auteur: L de Putter

Inhoudsopgave

Portfolio werkplekieren 2, 3 en 4	3
INLEIDING: JE PROFESSIONELE DOCENT IDENTITEIT	3
Een voorbeeld Inleiding.....	3
REFLECTIE OP DE EIGEN ONTWIKKELING	5
Succesverhalen.....	6
Uitdagingen	7
CONCLUSIE.....	9
Een voorbeeld Conclusie	9
LITERATUUR.....	10
BIJLAGEN.....	10
<i>Nakijk rubriek portfolio.....</i>	<i>11</i>
<i>Reflectiemethodieken.....</i>	<i>12</i>

PORTFOLIO WERKPLEKLEREN 2, 3 EN 4

Het portfolio beschrijft op een reflectieve wijze de eigen ontwikkeling van de professionele docent identiteit. Gebruik literatuurverwijzingen, waar van toepassing, in het portfolio. Het portfolio is een beknopt product van maximaal 12 pagina's hoofdtekst en 26 pagina's bijlagen. Het portfolio mag als tekstdocument, maar ook als audio, video (maximum lengte 25 minuten) of webpresentatie (maximale kijkduur 25 minuten = 20 slides) worden uitgevoerd. Let wel: het geleverde format moet in Canvas kunnen worden aangeleverd en na 5 jaar ook nog kunnen worden bekeken. Stem de vorm en inhoud van je portfolio al tijdens je stage met je IO af.

Maak gebruik van een logboek en leerwerkplan als basis voor het schrijven van je portfolio. Tijdens je stage voer je allerlei activiteiten uit die worden beoordeeld door middel van het werkplekklere beoordelingsformulier. Denk hierbij aan activerende werkvormen, toetsen, aanpakken voor individuele leerlingen, ordeladder en dergelijke. Die krijgen niet een plekje in portfolio: je portfolio is een showcase waarin je aangeeft wat voor kwaliteiten jij als docent al hebt en welke uitdagingen je nog ervaart.

Het concept portfolio (voor het eindgesprek) en definitieve portfolio moeten worden ingeleverd in Canvas bij het vak werkplekklere waar je op dat moment aan werkt. Je IO beoordeelt het portfolio met onvoldoende / voldoende / goed volgens de nakijk rubriek in bijlage 1. Wanneer alle opdrachten (stageovereenkomst, leerwerkplan, concept en definitief portfolio) en het van alle handtekeningen voorziene beoordelingsformulier werkplekklere in Canvas zijn ingeleverd, kan ESoE het cijfer voor je stage in Osiris administreren.

INLEIDING: JE PROFESSIONELE DOCENT IDENTITEIT

De professionele docent-identiteit gaat over wie je bent, wie je wil zijn als docent en hoe je dat kunt bereiken. Het gaat over begrijpen hoe je bij anderen over komt en welke verwachtingen men van jou heeft als docent en hoe jij daar tegenover staat en daarnaar handelt; over het je bewust worden van je zelfbeeld als docent (Beijaard, Koopman & Schellings, 2022).

In de inleiding komt een beschrijving van wat voor docent je zelf denkt dat je al bent, je idee welke docent je wil zijn, wil worden. Gebruik hiervoor wat je sterke punten zijn en wat je uitdagingen zijn; wat je drijft en wat je wil bereiken.

Dit is het startpunt van waaruit je de leervragen voor de stage formuleert en je tijdens de stage op de eigen ontwikkeling reflecteert. Schrijf je inleiding dus aan het begin van de stage en formuleer je leerwerkplan. Het leerwerkplan bespreek je met je WPB en je IO en lever je in op Canvas.

EEN VOORBEELD INLEIDING

Over mij...

Ik ben Voornaam Achternaam XX jaar en geboren in een klein stadje in de provincie [NAAM]. Ik heb broers/zussen en mijn ouders zijn gelukkig getrouwd / gescheiden / samengesteld gezin. [wat wil ik hier kwijt dat relevant is voor mij?] Mijn ouders zijn altijd al heel erg begaan geweest met zowel mijn ontwikkeling als die van zussen. Als het binnen hun mogelijkheden ligt zijn ze altijd bereid om waar nodig me verder te helpen in mijn ontwikkeling. Op mijn XXte levensjaar ben ik vastgelopen op de middelbare school.

[hier wil ik het volgende over kwijt: wat zegt deze ervaring of een andere ervaring in mijn leven over mij en mijn drive om les te geven? Bijvoorbeeld: belangrijke (werk-)ervaringen, leerproblemen, geestelijke- en lichamelijke gezondheidsproblemen]

Mijn hulpverlener heeft samen met mij, mijn eigen handleiding weten te ontcijferen. Dit was nodig om over de grenzen van mijn beperking heen te kunnen stappen. Mijn hulpverlener heeft mij

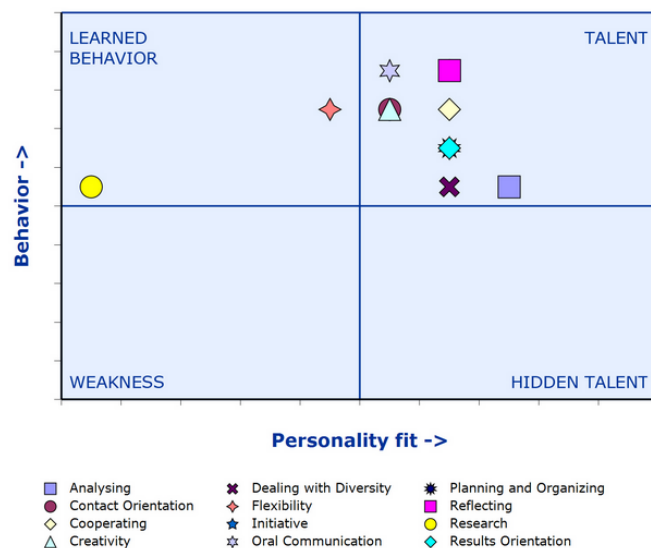
geholpen mezelf te ontwikkelen van iemand die van hulp afhankelijk was naar iemand die de regie in het eigen leven weet te voeren. Dit heeft deze gedaan door altijd met me in gesprek te gaan en samen te zoeken naar oplossingen. Eigenlijk is mijn hulpverlener's coaching gebaseerd op zelf verantwoordelijk leren. Omdat ik dankzij deze begeleiding mijzelf zover heb kunnen ontwikkelen (en deze ontwikkeling gaat nog steeds voort) ben ik er van overtuigd dat zelf verantwoordelijk leren de toekomst heeft. Dankzij mijn hulpverlener's hulp en de flexibiliteit van het lerarenteam op mijn middelbare school is het mij uiteindelijk toch gelukt om mijn vwo succesvol af te ronden. Alles wat ik heb meegemaakt heeft zeker invloed op wie ik ben als persoon maar ook op mijn visie op onderwijs en hoe ik mijn rol als docent in de klas (wil) vervul(len).

Hieronder vind je de kern van mijn onderwijsvisie die ik heb opgesteld voor het vak Onderwijskunde 1. Het complete visie document en onderbouwing is terug te vinden in bijlage [niet opgenomen]

"Als aan mij gevraagd wordt wat ik goed onderwijs vind, dan is mijn antwoord: 'onderwijs op maat, waarbij de persoonlijke ontwikkeling van de leerling centraal staat. Een onderwijs vorm waarbij de leerling en docent in contact en in verbinding met elkaar zijn. Waarbij leerling en docent met elkaar praten, naar elkaar luisteren en elkaar proberen te begrijpen om zo gezamenlijk hun doelen te bereiken."

Startniveau van competenties en persoonlijkheidstest

Toen ik aan mijn opleiding begon heb ik de Broad test of skills van het TU/e master programma ingevuld. Belangrijk om mee te nemen is het feit dat dit meetpunt al enige tijd geleden is (ik kan deze test niet nog een keer invullen). Een ander belangrijk punt om te vermelden is dat ik in die periode last had van burn-out klachten. Dit heeft zeer waarschijnlijk invloed op sommige uitkomsten van dit zelfreflectie onderzoek. Toch heb ik besloten dit meetmoment mee te nemen in mijn startsituatie voor het portfolio omdat het een vrij volledig beeld geeft van waar (in ieder geval op het moment van invullen) mijn ontwikkelingspunten liggen. Het rapport met alle resultaten van dit onderzoek zijn te vinden in Bijlage [niet opgenomen]. Hieronder zullen de belangrijkste punten kort besproken worden.

Wat ik opmaak uit het resultaat dat weergegeven wordt in Figuur 1 is dat ik bijna alle vaardigheden goed tot zeer goed beheers en de meeste ook bij mijn persoonlijkheid passen. Dit geeft weer dat ik bij uitstek een generalist ben. Iemand met een brede interesse en ontwikkeling die veel kennis en vaardigheden interessant en relevant vindt om te weten en te beheersen. Dit is mijn kracht maar zeker ook mijn valkuil. Ik vind alles interessant wat inhoud dat het voor mij extra belangrijk is om goed te kaderen. Dit vind ik soms nog lastig en dat is ook terug te zien in het resultaat van Figuur 1. De vaardigheid die hier het minste scoort is onderzoeken. Goed onderzoekt valt of staat over het algemeen bij de kwaliteit van de kaders die je aanbrengt. Dit zal dus tijdens mijn stage een aandachtspunt zijn.

Start niveau ten opzichten van de bekwaamheidseisen voor docenten

Om mijn startniveau ten opzichte van de bekwaamheidseisen (zoals opgesteld voor docenten) te bepalen, heb ik de Quikscan uitgevoerd. Omdat vanaf dit collegejaar beoordeeld wordt aan de hand van de bekwaamheidseisen en niet met behulp van de SBL competenties, heb ik er voor gekozen om de Quikscan te baseren op het eindbeoordelingsformulier dat hoort bij de verschillende stages. Ik heb het beoordelingsformulier ingevuld gebaseerd op mijn eigen inschatting van waar ik nu sta. Het resultaat is weergegeven in Bijlage [niet opgenomen] Omdat dit mijn eerste stage periode is en ik net begonnen ben met mijn opleiding schat ik in dat ik op alle punten van het beoordelingsformulier start met het niveau niet bekwaam.

Over de stage

Ik heb mijn [soort] stage gelopen op school in plaats. De school is een [wat ik hierover wil vertellen]. De [specialisatie] sectie van de school is in vergelijking tot andere scholen groot. Er zijn in totaal acht docenten die het vak geven, niet allemaal fulltime overigens. Er zijn twee TOA's en er lopen in totaal 3 stagiaires van de ESoE stage.

Het vaklokaal is een groot lokaal met twee verdiepingen. Het is een open ruimte (de twee verdiepingen staan in verbinding met elkaar). Dit brengt vooral op het gebied van akoestiek uitdagingen met zich mee. Het lokaal is ontworpen voor 2 klassen. Maar tegenwoordig hebben er vaak 3 klassen tegelijkertijd les. Daarom hebben we als overloop lokaal ook een regulier klaslokaal tot onze beschikking.

Het vaklokaal en het reguliere lokaal brengen ieder zo zijn eigen mogelijkheden en beperkingen met zich mee. Het vaklokaal beschikt over twee kringen die vaak gebruikt wordt om de les klassikaal op te starten en af te sluiten. Ook is er een Digibord, whiteboard en beamer aanwezig. Wat de mogelijkheid biedt om kort klassikaal meer uitleg te geven bij een opdracht. Daarnaast is in het lokaal een werkplaats, opslagruimte voor de projecten en een materialen balie aanwezig. Het reguliere klaslokaal kan goed gebruikt worden voor instructies. Dit vanwege de slechte akoestieke kwaliteit van het vaklokaal zelf.

Gedurende deze stage heb ik van bijna het begin af aan een eigen klas gehad. Voor deze klas heb ik grotendeels zelfstandig de lessen voorbereid en gegeven. Verder heb ik als vakdocent van deze klas ook deelgenomen aan de lerarenvergadering en ben ik verantwoordelijk voor aanwezigheidsregistratie en cijfer invoer in magister. Andere klassen waar ik geholpen heb zijn [klassen]. Omdat ik na mijn stage een eerstegraads bevoegdheid haal vond ik het ook belangrijk om mee te kijken in de bovenbouw. Daarom ben ik ook aanwezig geweest (en waar nodig geholpen) bij de lessen van 4 vwo. Zo heb ik naast mijn lessen in de onderbouw ook kunnen leren hoe het vak gegeven wordt in de bovenbouw en wat de verschillen zijn met de onderbouw. Je loopt namelijk tegen andere uitdagingen en situaties aan.

Mijn algemene ervaring van mijn stage is zeer positief. Ik heb het ontzettend naar mijn zin gehad op de school. Het is een stage school waar je echt van merkt dat ze je ontwikkeling belangrijk vinden. Ik heb in dit halfjaar een belangrijke stap in mijn ontwikkeling kunnen zetten mede dankzij de zeer goede sfeer en het leuke team waar ik onderdeel van heb mogen maken.

REFLECTIE OP DE EIGEN ONTWIKKELING

De ontwikkeling van de professionele docent-identiteit beschrijf je met behulp van twee succesverhalen (showcases) en twee uitdagingen uit je stageperiode. Deze kunnen voortkomen uit je leervragen voor deze stage, maar ook onverwacht op je pad komen. Tijdens de tussenevaluatie identificeer je welke succesverhalen en welke uitdagingen er in je portfolio komen, in overleg met je WPB en IO. Mocht je uitdaging uitmonden in een succesverhaal dan komt deze bij het succesverhaal te staan.

Een professionele docent voldoet aan de wettelijke bekwaamheidseisen, zoals ook weergegeven in de het beoordelingsformulier werkplekleren (Onderzoek en Ontwerp, Vakinhoud, Vakdidactisch, Pedagogisch). Gebruik de categorieën en termen die daarin staan om je succesverhalen en leervragen te plaatsen.

Gebruik een reflectie-instrument, zoals een van de reflectiecirkels in bijlage 2 om je ervaringen te beschrijven. Verplaats jezelf in de schoenen van de leerling(en) als je reflecteert. Welke invloed heb jij op hen (het leren, ontwikkeling) en zij op jou als je kijkt naar jouw handelen?

SUCCESVERHALEN

Een voorbeeld:

[...] Uit mijn vorige stage was een van het voornaamste commentaar die omhoogkwam tijdens het eindgesprek dat ik nog niet de volledige verantwoordelijk had genomen over mijn klassen. Achteraf gezien was dit ook niet zo raar, aangezien de P2 stage mijn eerste grote lesgeefervaring was. Mijn voornaamste leerdoel van die stage was dan ook het nog verbreden en verdiepen van mijn lesgeef assortiment en vaardigheden. Ik had dan ook zelf minder de focus gelegd op de onderliggende taken van een docent, zoals het opstellen van een curriculum en planning, het begeleiden van individuele leerlingen en het communiceren met andere secties en vakdocenten. Echter tijdens mijn huidige stage heb ik mezelf als doel gesteld om ervaring op te doen met het dragen van een klas/jaarlagen, met als uiteindelijke doel dat ik in de toekomst een onafhankelijke zelfregulerende docent kan zijn die weet wat hem te wachten staat. En naar mijn ervaring is het gelukt om hier ervaring mee op te doen gedurende deze stage. Dit leertraject begon heel simpel, door aan te geven bij mijn Wpb'er dat ik graag de klas zelf wil dragen. Hierna heb ik veel ruimte gekregen, en ben ik meestal zeer individueel en zelfstandig aan de slag gegaan met mijn taken als docent. Eén van de eerste voorbeelden die ik daarvan kan geven is de periode planning voor de V4 jaarlagen, zie Bijlage [niet opgenomen]. Na de afronding van de derde periode, heb ik zelf een planning gemaakt voor de laatste periode voor de leerlingen. Hierbij heb ik een beslissing genomen over het overslaan van één paragraaf en één hoofdstuk, het moment van het PO en het moment van de tussentoets. Deze planning heb ik vervolgens besproken met mijn mede-docenten. Waarom deze korte ervaring voor mij relevant is om te noemen, is omdat het een moment is dat aanwijst dat ik als docent autonomie en controle had over de richting waarmee we met deze jaarlagen op zouden gaan. Ook laat deze ervaring zien dat ik een nieuwe verhouding/positie heb genomen ten opzichte van mijn mede-docenten. Namelijk als mede-beslisser i.p.v. slechts een stagiair. Deze twee eigenschappen, het hebben van autonomie/controle en het zijn van een beslissingspartner, zijn terug te zien in een aantal van de voorbeelden die ik hieronder ook benoem en was een rode draad door deze stage heen.

Andere voorbeelden van mijn autonomie zijn terug te vinden in het opzetten van het PO, het maken van de toetsen voor de v4 jaarlagen, en het zijn van de verantwoordelijke docent bij beide rapportvergaderingen (waarbij mijn Wpb'er het zelfs volledig aan mij heeft overgelaten en niet aanwezig was). Ik zal op deze drie voorbeelden kort ingaan om wat context te geven. Allereerst het PO. Voor het PO wilde ik een nieuw project opzetten. Dit leek mij namelijk nog erg leuk om te doen, en zeker nadat ik zag dat er binnen het PTA nog een PO in het verschiet stond voor de v4 jaarlagen. Dit initiatief heb ik voorgelegd bij mijn Wpb'er, en na een enthousiaste reactie vanuit haar, ben ik samen met mijn mede-v4-docent in overleg gegaan en begonnen met ontwerpen van het PO. In Bijlage [niet opgenomen] zie je een van mijn eerste ontwerpen van het PO, gebaseerd op het principe van onderzoekende practica uit (Dietzenbacher, Voets & de Putter – Smits, 2018). Onderzoekende practica zijn kort behandeld tijdens 'natuurkunde vakdidactiek 2', waarna ik het zelf graag wilde uitproberen op mijn eigen leerlingen. Het vrije karakter van het onderzoekend practica in combinatie met het daadwerkelijk 'aan het denken zetten' van de leerlingen sprak mij erg aan. Beide passen binnen mijn visie en manier van les geven. Uiteindelijk heb ik het project moeten laten liggen, omdat ik vond dat er te veel risico aan lag. Twee beperkende factoren waren namelijk: we hadden

strakke deadline waarop het PO af moest zijn, en het geld bij de sectie was krap. Voor het PO zouden we materialen moeten inkopen, de opstelling bouwen, testen en verbeteren. Aangezien het PO voor een SE-cijfer was, én omdat bij de bouwkosten gespaard was, wilde ik zeker weten dat wat we bouwen direct goed werkt, didactisch sterk is en voor meerdere jaren gebruikt kan worden. Dit kon ik niet garanderen zonder eerst een testopstelling te bouwen, en te verbeteren. Dit zou tijd en geld kosten, welk we niet hadden. Al bij al, wat heel gaaf was aan dit project van het opzetten van het PO, was dat het mijn eerste ervaring was met het zelfstandig contacteren en intensief samenwerken met mede-docenten die niet mijn Wpb'er waren. Ook was het een belangrijke ervaring van het oppakken van een groter project zonder dat daar mijn Wpb'er bij betrokken was. Op een gegeven moment was ik zelfs te ver doorgeschooten. Ik was allerlei plannen aan het maken voor het PO van de v4-jaarlage met de mededocent, zonder mijn Wpb'er ervan op de hoogte te stellen. Ik heb dit natuurlijk direct opgelost, en tot de Wpb'ers opluchting, want het is natuurlijk wel fijn voor haar om te weten wat er met de klas gaat gebeuren. Echter geeft de situatie wel een duidelijk beeld in hoeverre ik me al een zelfstandig besluitorgaan voelde die samen met zijn mede-docenten een goed curriculum voor zijn leerlingen kan neerzetten. Omdat het PO zoals ik het oorspronkelijk had ontworpen niet doorging, ben ik zelfstandig aan de slag gegaan met een tweede PO. Hiervoor maakte ik gebruik van een kookboek-practicum (een practicum wat leerlingen stapsgewijs uitvoeren zonder zelf veel kritisch te hoeven na te denken), welk ze op school al eerder hadden gebruikt. Dit practicum kon zonder extra kosten, bouwtijd en testtijd gebruikt worden. Echter, heb ik het PO herschreven omdat ik wederom gebruik wilde maken van onderzoekend leren bij leerlingen. Het practicum is herschreven als een onderzoekend practicum gebaseerd op de principes van (Dietzenbacher, Voets & de Putter – Smits, 2018), zie bijlage [niet opgenomen]. Verder ben ik ook bij het opzetten van de toets en tussentoets zelfstandig aan de slag gegaan om te bepalen wat de belangrijkste delen van de stof zijn om te toetsen, waar het niveau van de leerlingen lag/hoort te liggen, hoe lang en moeilijk de toets moet zijn, en welke vragen binnen dit plaatje passen. De toetsen die hieruit gerold zijn, zijn te zien in Bijlage [niet opgenomen]. Ook als ik kijk naar het nakijkproces van de tussentoets én PO, zie ik daar veel zelfregulering vanuit mijn kant. Zo heb ik het nakijkwerk wederom individueel uitgevoerd en heb ik contactmomenten geïnitieerd met de docent van de parallelklas om onregelmatigheden in het nakijkwerk glad te strijken tussen de verschillende klassen.

Voor de rapportvergaderingen was ik de aanwezige docent voor de v4-klas van mijn Wpb'er. Wat inhoudt dat de Wpb'er zelf niet aanwezig is, en ik de verantwoordelijkheid draag van communicatie over bijzondere situaties van de leerlingen. Eén rapportvergadering is ten tijde van dit portfolio al geweest, en de (korte) leerling conclusies hiervan heb ik toegevoegd in Bijlage [naw]. De punten die ik hierboven heb aangestipt gingen vrijwel vooral over concrete docenttaken, maar potentieel veel belangrijk, als we het hebben over "het dragen van een klas", dan dat zijn de leerlingen. Zo hebben de leerlingen naar mijn ervaring mij gezien als hun verantwoordelijke docent. Dit ervaarde ik in de kleine dingen, zoals dat bijvoorbeeld de leerlingen (zelfs van de v4-klas die ik maar 1 keer per week lesgeef) standaard op mij afstapte met vragen die ze hadden, en mijn naam als verantwoordelijk docent opschreven op de toetsen. Er zijn een aantal mooie casussen en ervaringen op gedaan op het gebied van verantwoordelijkheid hebben én nemen voor mijn individuele leerlingen, [...]

UITDAGINGEN

Een voorbeeld:

[...] LEERVRAAG 2 ACTIVEREN HAVO 4 O&O

Uit mijn stage P1/P2 heb ik het volgende leerdoel meegenomen, omdat ik vond dat ik mijzelf hier nog meer in kon ontwikkelen: "Ik kan een individuele leerling aanspreken en activeren wanneer deze niet actief meedoet, door dit samen met de leerling of het team van deze leerling te bespreken."

De aanpak die ik hiervoor gepland had staat eigenlijk ook al in het leerdoel zelf beschreven. Ik merkte dat deze aanpak goed werkte in onderbouwklassen. In een onderbouwklas werkt de hele klas aan eenzelfde opdracht. De stappen waar ze naar toe werken zijn gedeeltelijk al bepaald. De manier hoe ze die aanvliegen alleen niet, hierin kunnen ze onderling van elkaar variëren. Toch heb ik zelf bij deze opdrachten een goed beeld van hoe ik het zelf zou doen en welke mogelijkheden er hiervoor zijn. Ook is het eenvoudiger om de eisen van de opdrachtgever goed te onthouden omdat er maar een opdracht is. De complexiteit en de moeilijkheid van onderbouw projecten ligt lager, waardoor ik leerlingen beter kan helpen wanneer zij vastlopen. Ik merkte vrij snel dat dit niet altijd zo simpel is in bovenbouw klassen, waar de leerlingen zelf verantwoordelijk zijn voor de deelstappen die ze gaan uitvoeren. Ook hebben alle groepjes andere opdrachten met andere opdrachtgevers. Dit maakt het voor mij soms ook lastig te bedenken wat de leerlingen kunnen doen. Daar komt nog bij kijken dat ik bij havo 4 soms het gevoel had van dat ik ze ervan moest overtuigen dat wat ik voorstelde nodig is. Ze staan hier niet altijd open voor en willen hier ook niet altijd iets mee doen. Dit zorgde bij mij voor frustratie. Maar ik moet er wel voor zorgen dat het hun verantwoordelijkheid blijft tenslotte. Hierover heb ik een aantal keren een gesprek gehad met mijn WPB. Zij gaf ook aan bij mij soms een aarzeling te zien. We konden hier niet gelijk een oorzaak voor vinden, maar uiteindelijk tot de conclusie gekomen dat het uit een soort frustratie van mijn kant uitkomt dat de leerlingen niet altijd doen wat je wilt of wat je van ze verwacht. Dit resulteert in lichte onzekerheid en waarin ik mijzelf ging afvragen wat ik anders moest doen om ze wel aan het werk te krijgen. Terwijl ik zelf ook weet dat ze nu in havo 4 zitten en dat ze zelf ook die verantwoordelijkheid moeten gaan dragen. Met mijn WPB hierover gesproken en zij gaf aan dat zolang ik mijn verwachtingen duidelijk communiceer en zij weten wat ik van hun verwacht, zij vervolgens aan zet zijn om hier iets mee te gaan doen. Je mag ze hier zeker aan helpen herinneren en je moet ze zeker helpen wanneer ze vast lopen, maar de verantwoordelijkheid licht bij hen.

Aan het eind van het jaar weer een soort gelijk gesprek gehad met mijn WPB toen we de procescijfers gingen bespreken. Ik had aangegeven dat ik de resultaten tegen vind vallen en dat ik mijzelf hier wel verantwoordelijk voor voel. Samen besproken wat we eventueel meer hadden kunnen doen. WPB gaf aan dat altijd goed hebben aangegeven wat we van ze verwachten en wanneer. Ook hebben we ze veel geholpen wanneer ze daar om vroegen. Ze gaf aan dat dit probleem bij meerdere klassen in de bovenbouw momenteel speelt. Wat goed zou helpen en waar ze volgend jaar mee gaan experimenteren is meer geplande formatieve toets momenten. Denk hierbij aan oefenpresentaties of deadlines waarop je een bepaald deel in je verslag verwerkt moet hebben, zodat je hier feedback op kunt ontvangen. Leerlingen vinden het lastig om te delen waar ze mee bezig zijn als het nog niet af is. In de afgelopen periode hadden we op de maandag pitstopgesprekken gepland staan, waarop de leerlingen kort zouden laten zien hoe ze ervoor stonden. Het idee hierachter was hetzelfde, kort moment om te laten zien waar je staat en wat je de komende week gaat doen. In de praktijk was dit lastig, zeker tegen het einde van het jaar door het gekke rooster.

Als laatste denk ik dat het ook interessant kan zijn om de leerlingen soms toch even uit hun proces te halen en klassikaal een workshop of module te geven die aansluit bij waar de verschillende teams nu staan. Zo zou een paperprototyping workshop aan het begin georganiseerd kunnen worden of een workshop over het maken van een infographic tegen het

einde van een project. Door voorbeelden uit de omgeving of misschien zelfs voorbeelden van mij zelf te laten zien kun je de leerlingen inspireren en enthousiast maken. [...]

CONCLUSIE

In de conclusie van je portfolio reflecteer je op je ontwikkeling -je succesverhalen en uitdagingen, wat zeggen die over de docent die jij bent geworden?- en op de professionele docent identiteit die je had beschreven in de inleiding. Ben je ook echt de docent gebleken die je voor ogen had? Heb je onvoorziene talenten of is er nog iets dat toch meer ontwikkeling vraagt dan gedacht? Het zou dan mooi zijn als hieruit dezelfde conclusies volgen die ook in het eindgesprek zijn geformuleerd. De conclusie van dit portfolio bevatten aanknopingspunten voor een volgende stage, dan wel onderdelen voor je professionele ontwikkelingsplan als docent in het VO.

EEN VOORBEELD CONCLUSIE

[...]Conclusie

Op dit moment [werkplekieren 2] ben ik een docent in ontwikkeling, zoals iedere docent en ieder mens zich iedere dag blijft ontwikkelen. Maar specifiek volg ik nu een opleiding, die mij de mogelijkheid biedt om gestructureerd en periodiek te reflecteren op mijn prestaties als docent. Deze mogelijkheden verdiepen mijn leerproces aangezien bewust reflecteren een vorm van leren is.

Reflectie

Terugkijkend op afgelopen schooljaar heb ik de basisvaardigheden van een docent geleerd. Ik kan met een goede voorbereiding, gestructureerd een les geven en ik bezit over genoeg vaardigheden op het gebied van klasmanagement om de les ook over de bühne te krijgen. Vaak kijk ik met een gevoel van tevredenheid terug op mijn les omdat er een lekkere flow in zat. Dat is niet altijd zo, soms gebeurt er iets, ik haper bijvoorbeeld in mijn uitleg. Doordat ik haper, moet ik even goed kijken naar mijn voorbereiding, en in die tijd wordt de klas soms rumoerig. Daar spreek ik de klas op aan en dan worden ze snel weer stil, maar het voelt als een onderbreking. Ik heb gemerkt dat wanneer dit soort onderbrekingen vaker gebeuren, ik het ook lastiger vind om de klas weer stil of aan het werk te krijgen. Dat is ook te begrijpen want een klas verwacht een les met voortgang. Belangrijke aspecten voor een lekkere flow zijn, dat ik goed in de stof zit, kort en daadkrachtig reageren op kletsers voor hun naam te noemen en na 2 tot 3 waarschuwingen leerlingen ergens anders neerzetten. Daarnaast helpt een lesdoel mij door bewust ergens naar toe te werken en de vaart in de les te houden. Hierdoor blijven leerlingen ook beter bij de les en hoef ik minder te corrigeren. Reflecterend op hoe ik leer, ik vind het prettig om regelmatig in gesprekken met mijn WPB-er, SO-er en teamleider terug te blikken. Zo, heb ik stap voor stap mijn klasmanagement en de structuur van mijn lessen verbeterd. Tijdens deze gesprekken bespraken we wat ik deed en wat er beter kon. Vervolgens ben ik iedere keer de les iets anders gaan voorbereiden en dat vervolgens gaan uitproberen in de klas. Bij een volgend evaluatiemoment keek ik terug hoe het ging en nam ik de volgende stap om iets aan te passen. Het model van Korthagen (Korthagen & Vasalos, 2002) heb ik heel vaak doorlopen.

Vervolg stappen

In een eerdere reflectie (voor een coachopleiding) schreef ik ooit dat om echt contact te maken met anderen, je ook contact met jezelf maakt. Als ik dan terugkijk naar de momenten dat ik even haper, dan is het op zo'n moment nodig om even kort terug naar mezelf of naar mijn voorbereiding te gaan. Het gaat me helpen om dan even stil te staan en niet meteen door te gaan. Eerst even kort te kijken wat eraan de hand is. Is het bijvoorbeeld een vraag van een leerling die ik niet begrijp of heb ik een stukje in mijn uitleg overgeslagen. Door even door te vragen wat een leerling bedoelt of even een zijspiongetje te maken in de uitleg is dit makkelijk op te lossen. Maar dat gaat makkelijker als ik de rust pak om eerst even stil te staan bij wat er aan de hand is. Dat is een mooi leerdoel voor volgend jaar. Twee leervragen die hier bij horen:

- Hoe hou ik zelf de rust wanneer een leerling een vraag stelt die ik niet verwacht?
- Hoe hou ik zelf de rust wanneer er iets onverwachts in de klas gebeurt?

Wanneer ik terugkijk op het begeleiden van een reflectiebijeenkomst van het ESoE. Is dat juist een situatie waarin het wel heel goed lukte om de rust te pakken voor mezelf. Ik had nog nooit zoiets gedaan en van de voren bedacht hoe Loe intervisiebijeenkomsten aanpakt. Ik was tot de conclusie gekomen dat rust heel belangrijk is en om dat te bereiken ik tijdens de bijeenkomst eerst voor mezelf moest zorgen. Ik nam even de tijd om in een prettige opstelling te gaan zitten. Het was warm dus ik zorgde dat ik drinken had voor mezelf. Ik nam de tijd zodat iedereen zich rustig kon voorstellen. Van mezelf praat ik niet heel hard, en iedereen moest moeite doen om me te verstaan en daardoor bleef het ook lekker rustig. De sfeer die ik tijdens deze begeleiding heb neergezet werd als heel prettig ervaren.[...]

LITERATUUR

Beijaard, D., Koopman, M., & Schellings, G. (2022). Reframing Teacher Professional Identity and Learning. In The Palgrave *Handbook of Teacher Education Research* (pp. 1-23). Cham: Springer International Publishing.

Dietzenbacher, Y., Voets, J., & de Putter - Smits, L. G. A. (2018). Een recept om van je kookboekpracticum af te komen. *Nederlands Tijdschrift voor Natuurkunde*, 84(1), 26-28.

Korthagen, F.A.J. & Vasalos, A. (2002). Niveaus in reflectie: naar maatwerk in begeleiding. *VELON-Tijdschrift voor lerarenopleiders*, 23(1), p. 29-38

BIJLAGEN

Je portfolio bevat een bijlage met een kort overzicht van de gelopen stage, denk daarbij aan locatie, betrokken mensen en klassen, aantal uren, ondernomen activiteiten etc.

Verwijzen naar reeds beoordeelde opdrachten uit andere vakken mag voor alle onderdelen van het portfolio. De items van het beoordelingsformulier werkplekleren mogen als referentie worden gebruikt.

NAKIJK RUBRIEK PORTFOLIO

Er mag maximaal één 'matig' onderdeel zijn, de rest moet 'voldoende' zijn.

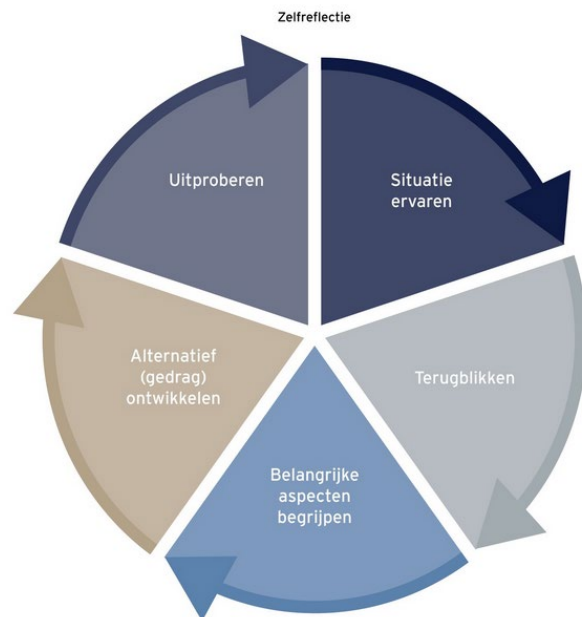
Onderdeel	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Feedback
Introductie	Weinig ingegaan op bestaande professionele docent identiteit, geen startsituatie weergegeven	Ingegaan op startsituatie, weinig referentie naar professionele identiteit, colleges, literatuur of ervaringen gebruikt	Ingegaan op startsituatie, voldoende referentie naar professionele identiteit, colleges, literatuur of ervaringen	
Reflectie op succesverhalen	Onduidelijke reflectie, succes blijkt niet uit verhaal. Doel verhaal niet duidelijk; 1 van 2 succesverhalen beschreven.	Succesverhalen zijn duidelijk, moeite met plaatsen van de reflectie t.o.v. de bekwaamheden, weinig gebruik colleges, literatuur of feedback wpb	Succesverhalen zijn duidelijk, reflectie is duidelijk t.a.v. de bekwaamheden, er is gebruik gemaakt van referenties naar colleges, literatuur, of feedback wpb	
Reflectie op uitdagingen	Onduidelijke reflectie, uitdaging blijkt niet uit verhaal. Doel verhaal niet duidelijk; 1 van 2 uitdagingen beschreven	Uitdagingen zijn duidelijk, moeite met plaatsen van de reflectie t.o.v. de bekwaamheden, weinig gebruik colleges, literatuur of feedback wpb	Uitdagingen zijn duidelijk, reflectie is duidelijk t.a.v. de bekwaamheden, er is gebruik gemaakt van referenties naar colleges, literatuur, of feedback wpb	
Conclusie	Weinig ingegaan op ontwikkelde professionele docent identiteit, geen eindsituatie of leervragen weergegeven	Ingegaan op ontwikkelde professionele docent identiteit, weinig referentie naar colleges, literatuur of ervaringen, vaag geformuleerde leervragen	Ingegaan op ontwikkelde professionele docent identiteit, referentie naar colleges, literatuur of ervaringen, helder geformuleerde leervragen	
Bijlagen en verzorging van het portfolio	Referenties en bijlagen ontbreken of zijn incompleet. Portfolio ziet er onverzorgd uit	Referenties en bijlagen zijn aanwezig, maar onlogisch, portfolio kan beter verzorgd zijn	Referenties en bijlagen zijn netjes weergegeven, het portfolio ziet er verzorgd uit	

REFLECTIEMETHODIEKEN

Binnen de verschillende bachelor- en master-opleidingen van de TU/e en op internet zijn veel reflectie methodieken beschikbaar. Kies er een die bij jou past. Hieronder volgen er twee.

Model van Korthagen

Het model van Korthagen is cyclisch, zodat je uitgenodigd wordt je ervaringen telkens opnieuw te bezien en bij te stellen. Je kunt instappen in het model zodra je over een onderwerp wil gaan nadenken. Terugblikken is de instap als je iets hebt meegemaakt waarvan je de volgende keer een ander resultaat wil hebben. Uitproberen is bijvoorbeeld de instap als je een nieuwe docentrol bewust gaat uitvoeren, waar je die eerder niet deed.

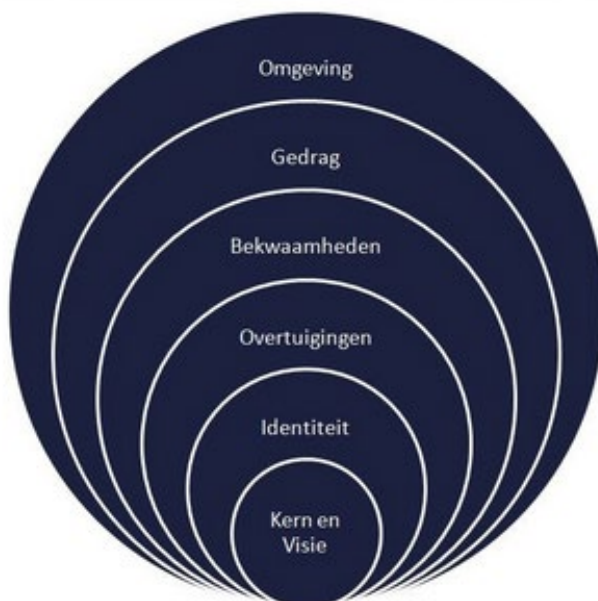
Korthagen-reflectiemodel

Reflecteren met het Model van Korthagen

Dilts & Bateson

Het model hieronder is een meer holistisch model wat je helpt kijken naar de invloed die jij kunt hebben vanuit je algemene visie op het docentschap, de docent die jij wil zijn. Het model helpt mensen die het prettig vinden in grotere termen te denken en daarop het eigen handelen aan te passen.

Reflectiemodel Dilts en Bateson

Bijpassende Kernvragen:

Omgeving. Waar reageer ik op, wanneer en met wie?

Gedrag. Wat doe ik, hoe handel ik?

Bekwaamheden. Wat kan ik, hoe pak ik het aan?

Overtuigingen. Waarom doe ik het, wat vind ik belangrijk?

Identiteit. Wie ben ik, wat is mijn levensdoel?

Betrokkenheid. Van waaruit handel ik?